

VITÉZ GÁBOR MIKLÓS*

**AZ ELPUSZTÍTOTT
KÜLÖNLEGES TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET
RÉSZÉT KÉPEZŐ SAJÓLÁDI ERDŐ
ORNITOLÓGIAI ÉRTÉKEI**

/Kivonat/

*XIV. NEMZETKÖZI KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI
KONFERENCIA
Mezőtúr, 2008. július 02 - 04.*

Lektorálták:

DR. RÁCZ ISTVÁN ANDRÁS CSc**
EGYETEMI DOCENS
ASSOCIATE PROFESSOR

PROF. DR. VARGA ZOLTÁN DSc**
EGYETEMI TANÁR
PROFESSOR

**EVOLÚCIÓS ÁLLATTANI ÉS HOMÁNBIOLOGIAI TANSZÉK
DEPARTMENT OF EVOLUTIONARY ZOOLOGY AND HUMAN BIOLOGY**

**DEBRECENI EGYETEM
UNIVERSITY OF DEBRECEN**

* 3572. Sajólad; Ady Endre u. 55.
Tiszántúli Természetvédők Társulata - *Society Conservationists of Eastern Hungary*
4024. Debrecen, Szent Anna u. 16.

** Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar
4010. Debrecen, Egyetem tér 1.

AZ ELPUSZTÍTOTT KÜLÖNLEGES TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLET RÉSZÉT KÉPEZŐ SAJÓLÁDI ERDŐ ORNITOLÓGIAI ÉRTÉKEI

Vitéz Gábor Miklós

Debreceni Egyetem Természettudományi Kar, Evolúciós Állattani Tanszék; 4010. Debrecen, Egyetem tér 1.

Lektorálta: Dr. Rác István András egyetemi docens és Prof. Dr. Varga Zoltán egyetemi tanár

Tiszántúli Természetvédők Társulata – *Society Conservationists of Eastern Hungary*; 4024. Debrecen, Szent Anna u. 16.

Bevezetés

Sajólád Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Sajó-Hernád-sík kistáj területén helyezkedik el egy 90-161 m tfm. hordalékkúp-síkságon. A község külterületén a puhafás ligetek mellett a legértékesebb biotóp a tölgy-körös-szil keményfás ligeterdő (*Quercus-Ulmetum*). Az Európai Parlament Eljárásjogi Szabályzatának 191. cikke alapján az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló, a 92/43/EGK Élőhely-irányelvet a magyar jogrendbe átültető 275/2004 (X.8.) Kormányrendelettel az EGK NATURA 2000 hálózatába HUAN20004 kódszámon, „Hernád-völgy és sajóládi erdő” elnevezéssel kijelölésre került különleges természet megőrzési terület részét képezi a védelemre - egyes részei pedig fokozott védelemre - javasolt sajóládi erdő. Az erdőpusztítás miatt 180 hektáros erdőből mára kb. 1,5 hektár maradt, így nagyfokú ökológiai változások következtek be, amik az egész Sajó völgyének florisztikai és faunisztikai elszegényedését eredményezte, mivel a Sajó-völgy ökológiai folyosóként működik.

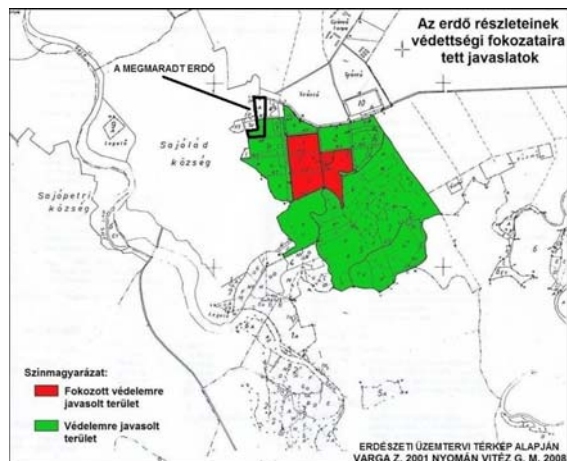
A pusztítást elszenvedett ornitológiai értékek

Természetvédelmi szempontból roppant értéket képvisel országunkban a sajóládi keményfás tölgy-körös-szil ligeterdő (*Quercus-Ulmetum*), ami a helyi ártéri szukcessziósor klimaxtársulása. Napjainkra mégis teljesen kivágták. Főképp a rovarok (*Insecta*) taxonából a bogarak (*Coleoptera*) és a lepkék (*Lepidoptera*) rendjének családjaiból és a madarak (*Aves*) osztályából kerülnek ki védett és fokozottan védett fajok. A folyamatosan természetkárosítás a fajok diverzitásának csökkenését vonta maga után. Ezt mára mind a fajszámok, mind pedig az egyedszámok tekintetében érzékelhető.

Az erdőt több, mint 40 természetvédelmi oltalom alatt álló madárfaj lakta, ez volt az élő-, szaporodó-, táplálkozó-, vagy búvóhelyük. A négy fokozottan védett faj közül a kuriózumnak számító 500.000. forint eszmei értékű a szalakóta (*Coracias garrulus*), és a 100.000. forint természetvédelmi értékű gyöngybagoly (*Tyto alba*) már eltűnt a területről. Az értékesebb madárfajok a teljesség igénye nélkül pl. a kuvik (*Athene noctua*), a jégmadár (*Alcedo atthis*), a fekete harkály (*Dryocopus martius*), a zöld küllő (*Picus viridis*), a hamvas küllő (*Picus canus*), az erdei pacsirta (*Lullula arborea*), a holló (*Corvus corax*), az erdei fülesbagoly (*Asio otus*), a macskabagoly (*Stix aluco*), a sárgarigó (*Oriolus oriolus*) stb. A ragadozók közül az egerészölyv (*Buteo buteo*) és a kabasólyom (*Falco subbuteo*) is értéket képvisel. A vörös vércsét (*Falco tinnunculus*) napjainkban már nem látni. Volt olyan eset, hogy a védett holló (*Corvus corax*), és egy ragadozó madár fészkeivel rendelkező fát vágtak ki.

A nemzetközi jelentőségű védett fajok (rovarok és madarak) nagy egyedszámú populációinak megőrzése és fennmaradása végett az erdő egy részét fokozottan védetté, míg a többi erdőrészeket védetté nyilvánításra javasolták, hiszen a fajok védelme az élőhelyük védelme

nélkül elképzelhetetlennek bizonyul. A sajóládi erdőnek, mint ökológiai rendszer épségének, működőképességének és élővilága sokféleségének oly módon való megőrzése kellett volna hogy megtörténjen, hogy az tartósan biztosíthassa az erdei életközösség sajátos jellegét megadó védett fajok szaporodóképes népességeinek tartós fennmaradását. A jövőben mindenképp érdemesnek látom az erdő megmaradt részeinek további részletes vizsgálatát, a bekövetkezett természetkárosodás pontos mértékének megállapítása végett. A tarvágások előtt kb. tízezer példány volt megtalálható a sajóládi erdő jelölő fajának számító díszes tarkalepkéből (*Euphydryas maturna*), az idén már sajnos egyetlen kifejlett egyedet sem találtam. A sajóládi keményfás ligeterdő élőhelyeinek károsodása és az ott élő állatfajok pusztulása már biztos, hogy igen nagy mértékű.

Az erdő részleteinek védettségi fokozataira tett javaslatok (erdészeti üzemtervi térkép alapján VARGA Z. 2001 nyomán VITÉZ G. M. 2008)

A megmaradt fajokat a túlélés és a fennmaradás irányába kell terelnünk, hogy országunk természeti gazdagsága büszkén hozzájárulhasson Földünk biodiverzitásához.

Absract

The Sajólád forest is the most precious from the point of environmental protection. The hard-wooded green forest (*Quercus-Ulmetum*) which represents the climax of the succession has almost vanished due to the continuous cutting of the past years. Thanks to the diversity of biotops in the examined area, we can find very valuable ornitological treasures there (*Coracias garrulus*, *Tyto alba*, *Athene noctua*, *Strix aluco*).

Felhasznált irodalom

VITÉZ G. M. & DOBOS A. & VARGA J. (2006): Sajólád természeti értékei, Acta Acad. Paed. Agriensis Sech. Biologiae, pp. 91-103

VITÉZ G. M. & VARGA J. (2008): Zoológiai értékek a Sajóládi erdőben, Acta Acad. Paed. Agriensis Sech. Biologiae (in press)